

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Den 5 November 1776. Tisdagen. N:o 89.

Böteborgs Allehanda.

Spaniska Gränssen d. 6 Octob. Om Spaniska utrustningarne är man ännu i osigghet; dock tyckas de syfta på någon Landstigning i Brasilien, och, som det menas, på Sn St. Catharina, såsom ibland alla hamnar, den enda, der på Ruffsen, som kan inrymma en så stor Flotta, af 29 Krigsskepp och 200 Transport-fartyg.

Lisabon d. 24 Sept. En från Falmouth hit anländ Vaquet-båt, skal öfverbringa depercher ifrån Hofwet til Brasilien. Dese menas angå förlikning med Spanien.

Neder Rhén d. 23 Octob. De nyaste brefwen från Spanien instämna om Flottans afgång i 2 Divisioner, under Hr Zilly och Gaston. Man wil förklara ändamålet af denna starka utrustning på det sätt, at Hamnen St. Catharina är en wäl befäst Portugisisk plats. Åstellige Spanjorer gå med nöje til denna expedition, emedan de hoppas kunna en gång så se Nicolai den 11:stas berömda Thron i Paraguai. Det blir imedertid en Politisk gåta, at Spanjer krigar med Portugis i America, och dock sitter stilla i Europa; samt at å Portugals sida intet bekymmer förmärkes öfver Spaniska anskalterne.

Neapel d. 6 Octob. De i hånne warande Frimurarens sak tycks blifwa allvarsam. Undersökningen är slutad, och Ordens-bröderne satte i strängare bewakning på Stotet del Novo. Domslutet wäntas med otålighet. En Fransos ibland dem, som wil wara offryddig, har wändt sig til sin Konungs Ministre. Den skriften, som utkommet til Frimurarens försvar, och hwars författare skal wara den swwitne Hr Lioli, säges innan kort skola förbrännas af Skarprättaren.

Florenz d. 11 Octob. Den 7:de reste Hertigen af Östergötland härifrån til Rom.

Paris d. 21 Octob. General Controlleuren wid Financerne Hr Clugny bödde d. 18 dennes, 46 år och 3 månader gammal. Til hans efterträdare förnimmes wara utnämnd Hr Laboureau, en slug och arbetsam Herre, wid 60 års ålder.

München d. 6 Octob. Hof-Mechanisten, Hr Joseph Galmayr, har upfunnet en ny art af gamla fördelaktige Byråcks Ur, som man icke behöfwer draga up, utan i det ställe allenast gå några steg med, då de updraga sig selswe. Desimellan går et sådant Ur 30 timmar i sänder, det må liaga eller hänga. Så snart man går några steg, drager det åter up sig. Werket är starkt och waragtigt, tager ingen stada under ridning eller på resor. Churfursten har sels anskält prof. Uppfinnaren försiktrar at man icke skal finna et gran qwicksilfwer uti hela Machinen, och wil obelönt uplåta sin konst. 60 Ducater är priset på en sådan klocka, då hon är af Guld.

Berlin d. 26 Octob. Ändteligen är ock påfinning gjord af Typometrie, eller konsten at trycka Land-Chartor, såsom böcker. Hof-Diaconus Hr Preuschen, som ock gifwet konsten namn, har sticket prof deraf til Consistorial-Rådet Hr Busching. Profwet är Chartan öfwer Canton Basel, som är tryckt på et qvaritblad; Den är efter Hr Bucings emdöme, ännu något ofulkomlig, såsom alla konster äro i sin början; men öfvergår likwäl all förmodan om en så swår upfinning. Til lärtning uti denna Typometrie, har Hr Preuschen tillika upfunnet et instrument, kalladt Geo-

tabium, innehållande en Mechanikare, så at med best tillielp, en person dicterar originalet, och 3 personer, på samma gång, utan at vara Geographer, eller Mathematici på det accurataste kunna sätta, in folio, in quarto och octavo.

Petersburg d. 11 Octob. Til at notificera Hans Keiserl. Höghets, Stor-Furstens förmaning, har Czarinan utnämmt följande Kammarjunkare: Hr Domaschnow til Berlin, Fürst Kurakin til Stockholm, och Gref Klumänzow til Wien.

London d. 18 Oct. Igenom London-Gazette är gjordt bekant at His Maj:ts tildest General Majoren Howe, som commenderar Hans Maj:ts troppar i Nord America, den högt ansefliga Orden af Bath. = Bref ifrån Long Island motsäga förtä underättelser, så som at Generalissimus Washington icke rest til Congressen, utan är wid Mincen i New York, hwarest han gör formidabile anstalter til Kongl. tropparnes entottagande. Många skule äro wäl wland hans fost, i anseende til mycken skapage, och camperandet hela denna sommar; men han har likwäl skickat folk 30,000 man. = Så skrivnes och, at Gen. Sullivan icke skickades til Congressen utan til Gen. Washington at handla om Capitulation, samt at han kommer tillbaka med detta svar: "Han, Gen. Washington, lemnar aldrig New York gedwiltige, och om han skulle se sig twungen dertil, säter han wiserligen Staden förut i brand". Gen. Howe önskar kunna conservera denna Stad, som är en af de skönaste i America; dertil har han och såde uttryckelig bealning. = Om det äro såwa bref: som 2:ne Köpman såde ifrån Long Island, twiflas; men, efter deras innehåll, skal förflusten warret nästan så stor på de Kongeligas, som på Americanernes sida. = Flottor tillrustas så af Provincialerne, som Generalerne Carleton och Burgoyne, at brukas på Sjön Champlain. Dese Generaler skola hafwa segt til Canadierna, at de i Sept. wille wara i Albanien och der öfwerwintra; men det ser näppeligen. = Sjökriget mellan Engelsmännen och American försattes med omwärlande lycka; man ser ständige nya företningar på Wiser å ömse sidor. Americanerne stå ännu braf på sig til sjö. Wi hafwa nyligen förlo af til 50 Handels faror med rika laddningar. = På L. Island, måtte icke wara så stort öfwerflöd på lissmedel, emedan P. ovist nösterrig afgå immerfort härifrån och ifrån Island. = 2 Americaner fulnög ige skola efter berättelse uppehålla sig i Paris. = Så länge ingen ändring blir i wår Minis flere, så länge hålles förlikning med Colonierne för omöjlig.

Stockholm d. 28 Octobr. Af Real- och Nominal Ericon äro arken 7 och 8 utkomne och innehålla af betydligare Real Artiklar: Acis, Acrimonie, Acte, (omarb:rad efter Hr Sälgers Witterhets P:yon) Acudia, Adherence, (öfwer:dd at Hr Secretaren Wargentår) Adonis, Adragant, Adrien VI, Adverbe, Advocat, Actien at förtiga flere.

Lund d. 24 Octobr. Wid Sadesbergnings-tiden kom uti Genkarps By el:en söd, gen in en gammal quinnas ö:ö: sät igbet, hwäri genom 2:ne hus aff unno, men den obetän hände wika, at gräskrotne sögo in i et förbiförande Sades lag, som genast tog eld, wästarna begynte at flena, och drängen som skule styra hästarna, blef genast öfwerkö d, kastet u. b. ändt och hästarna be:wärl. räddade.

Dito. Den 29 Oct b. affomnade R. v. h. herdens i Grändby och Anderslöf, Hr Mag. S. P. Sän i J. U. Anna Margaretha Tengwall, en Dötter af Hr Prebsten Tengwall i Lemneströ. Hon war född år 1742 d. 7 Jun., och således licet öfwo 34 år, lemnar nu efter sig 6 lefwande barn.

Den 12 sät. Augusti bodde uti Håstveda Prästegård, Cathrin Capitainkan Christina Banfolt, född år 1685 d. 5 Nov., wari 2:ne gångor gift, först med Kors herden La. s. Frost i Håstveda; sedan med des Esterträdare i Ambergel Ol. Linbewall, och tredje gången med Capitainen Schumacker; hafi 9 barn i första gif-

et, sedan barna-barn och barna-barns-barn, tillsammans 57 stycken, dödda i des-
9:sta år.

Consistorium Academicum har utsett pris på Kongl. Academiens Stipendii
Spannemål, til 12 Dal. Smt för Någen, 8 Dal. för Kornet och 4 för Hafren.
Næsfinge i Bohus Län d. 29 Octob. Den 18 sissledne afted, uti Næsfinge Prä-
stegård, Rytfoherden Wing: rds enda doter Charlotta Virginia, 6 år och 3 månader
gammal. Dödsfallet Notificeras de anhörige, och Condoleance undanbedes.

Stifts-Tidningar.

I Lördags anställes Pastoral Examen med Rectoren, Hr Magist. Carl Rivi-
gin i Laholm och Hr Häger i Kungälv, med wederbörlig Approbation.

Fortsättning af Motion, eller kroppsrörelser. (Se föreg. No 88.)

Här måste jag anmärka, at de kroppsrörelser, jag hittills omtalt, böra läm-
pas och varieras efter Alder, Kön, Temperament, Klimat och årssider. Ungt folk
har mindre motion nödig, än gammalt. Fruntimmer mindre än Manspersoner. Des-
sas olika Constitutioner och styrka gör, at de mindre lida af brist derpå. Detta
förklarar hvad en af de nyare Philosopher *) sagt: "Fruntimmer borde endast bry
sig med de Mechaniska konster, som fordra stillsittande." Her, en man, som är
Phlegmaticus, behöfver at trägnare och mer röra sig, än en af bileust tempera-
ment. Så fordras och mindre rörelse för en som lefver i warmt Klimat och årstid,
än för en som lefver i kallt. Försynen tyckes så hafwa stadgat, dermed, at jorden
i warma länder så selfkraft framlemnar sine frugter; näml. på det de, som bo der
skola arbeta mindre, än Inwånare i kalla orter: deras kan stutas at kroppsrörelser,
som äro et substitut för arbete, äro äfwen mindre nödige för dem. Wärman i sig self är
tillräckelig til ordentlig och nödig transpiration. Detta uplöser och huru det kommer
at Folket lefver längre i warma Climater; ty ordsaken är den, at de kalla Climater
gifwa Constitutioner mer styrka, mera sticklighet til arbete; men med arbetet hål-
les sållan måtta. Her arbetet hårdt och mycket, stutas och åldras kropparne för.
Då man bläser på elden brinner han klarare, men brinner och för ut. Inwånare
i warma länder äro mindre dugle til arbete, och så dersöre längre emot. Denna
anmärkning instränkes likwäl til dem, som bebo Asien och Africa; ty på Westindiske
öarne är en blandning af Inwånare, och blandning af Europeiska seder, så at de
icke kunna komma under denna allmänna observation.

De kroppsrörelser, hwilke jag hittills beskrifwet, kan man kalla Active rörelser;
jag kommer nu til dem, som äro af en passiv natur, såsom mera passande och tjen-
ligare för Voletudinariet, eller swaghalsade.

En Gёмans lif är omgifwet af så många faror, at Försynen i ersättning tycks
befria honom för åskilliga främpor. Såfengt anfalla honom de wrede elementer.
Hans kropp, et annoherunda, än et högt promontorium, håller profwet emot dem alla.
Dagligt farorne af Sleesb: ut, fallande öfwer bord, hunger etc. för hwilke en
Seglare är utsatt, t-ör jag, om wi räknade hundrade af dem, och lika många på
Landbacken, i et sammelig sundt Klimat; så skulle wi likwäl finna flere af de förre
wid lif, efter 10 års förlopp, än af de sednare. Seglings-motionen är beständig. Hwar
minut är i beständig activitet, medelst det ställiga bemödbande at ej falla omkull: et
bemödbande, som ej den gamla seglaren märker, såsom många andra rörelser, dem
wi hafwe af wana, och utan tanka.

*) Rousseau.

Seban Magist:aten, igenom den nu warande nya Skjuts-inrättningen, fogat herdmilig anstalt til beqvämighet och forkomst för resande, som färdas härifrån til närmaste Gästg:waregårdar, tyckes et mindre lända til Stadens heder och föränd:ner, om den inrättning gjordes, at äfwen Hju: kunde erhållas til andre och mindre resor utom S:aden, emot betalning för så lång wäg, som til närmaste Gästg:waregård derifrån; hwilket, antönt det bleswe drygare, än hwad i proportion betalas för dubbel skjuts, likwäl med nöje betales, i anseende til den swårighet, som eljest är at så lega hästar. En sådan resa är skundom äfwen så angelagen, som de längre, och kan tidens uppehåll ofra förorsaka flere lebsamheter. Sedan nu allmänheten i denna delen icke har sig bekant, at någon försättning blifwet gjord, men man deremot med wisshet wet, at hästar blifwet nekade til kortare resor, wore twist til at önska, at härutinnan någon anstalt fogades, som uti allmänne papper lem: nades til Allmänhetens kundskap och esierättelse.

Borgare.

Götheborg. Hit til Staden äro af Halmstads Lotterie, Octobr. månads dragning, följande betydligare winster komne: No 1554, 2000 Dal. en sjerdedel. 4728, 1000 Dal. R:mt. Högsa winsten af Nov. månads dragning blifwer 30000 Dal. R:mt. Insatsen på hel Lott 24 Dal. dito mynt.

Den 30 Octob. arresterades en Kopparslagare, för öfwerdådigt och liberligt lefwerne.

Resande. Inpaserader: Baron Palmfeldt, Herr Höfste, Lieutnant Volker, Capit. Grubb, Lieut. Ruensparre, Capit. Ederstråle, Adjutant Ramm.
Utpaserade: Major Kerrulf von Wolfen, Lieut. Beck, Cammer. Lesle.

Utgående Steppare: Samuel Ekman til Marstrand med litet Järn och Öfkn: bistt gods, John Beckwith til London, Jonas Wettersson til St. Malo, Daniel Dale til Bristol med Järn och Bräder.

Windens förändring: Winden war den 2 Sydbost, d. 3 Sydwest, d. 4 varierade från Sydlig til Westlig.

Wexel-Cours d. 2 Novembr.

Hamburg 69 : : : : : Mark R:mt.
Amsterd. 64 och tresjerdebels Mark R:mt.

Kundgjörelser.

Nästkommande Torsdag, eller d. 7 dennes, kommer uppå Stadens Auktions-kammare, at försäljas åttillige Fruntimers gängkläder, jemte Tenn, Koppar och Måsing med mera.

En hederlig man, som med det första ärnar afresa til Stockholm, åstundar sällskap af någon, som för hälft wil deltaga uti reseomkostningarne; underättelse om honom kan tås hos Utsifwaren.

Med Stepparen Norberg är nu ligenhet at få sända Gull och andra waror til Carlshamn; Dess Jagt ligger på strömmen, och träffas Stepparen alla dagar på Beursen.

No 90 utkommer nästkommande Fredag.